

Sygn. akt III CZ 25/12

POSTANOWIENIE

Dnia 23 maja 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jacek Gudowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa J. W.

przeciwko Skarbowi Państwa - Staroście G.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 23 maja 2012 r.,

zażalenia powoda na postanowienie o kosztach zawarte

w wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 2 grudnia 2011 r.,

**oddala zażalenie i zasądza od powoda na rzecz Prokuratorii
Generalnej Skarbu Państwa kwotę 600 zł (sześćset zł) tytułem
zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.**

Uzasadnienie

Powód J. W. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa – Starosty G. kwoty 26 500 zł tytułem odszkodowania za szkody w majątku wynikłe z wydatków poczynionych przez niego w latach 1999-2009 r., zmierzających do odzyskania na drodze postępowania przed organami administracji części nieruchomości odziedziczonych po rodzicach, które zostały przez niego utracone w wyniku prac odnawiania operatu ewidencji gruntów na terenie wsi R. Domagał się także kwoty 273 500 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdy moralne i „poczucie upokorzenia oraz wyobcowania wynikłe z nieudzielenia mu dostatecznych pouczeń w trakcie składania pism do organów administracji”. W postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji powód został zwolniony od kosztów sądowych i korzystał z pomocy prawnej świadczonej z urzędu.

Wyrokiem z dnia 16 czerwca 2011 r. Sąd Okręgowy oddalił powództwo, odstępując od obciążania powoda kosztami postępowania ze względu na jego trudną sytuację materialną, a Sąd Apelacyjny - wyrokiem z dnia 2 grudnia 2011 r. – oddalił apelację powoda i zasądził od niego na rzecz strony pozwanej kwotę 5 400 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego

W zażaleniu powód zarzucił naruszenie art. 102 k.p.c. przez jego niezastosowanie w sytuacji, która to uzasadniała. Podał, że jest w wyjątkowo trudnej sytuacji majątkowej, będącej podstawą zwolnienia od kosztów sądowych i ustanowienia pełnomocnika z urzędu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 102 k.p.c., wprowadzającym wyjątek od zasady odpowiedzialności za wynik sprawy, sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami, gdy zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony. W ten sposób ustawodawca – w określonych okolicznościach – przyznał prymat zasadzie słuszności, nie sprecyzował jednak pojęcia „wypadku szczególnie uzasadnionego” i nie podał jego przykładów, podobnie jak nie uczynił tego w innych przepisach kodeksu postępowania cywilnego, w których odwołał się do takich lub podobnych przypadków (np. art. 134

§ 1, art. 169 § 4, art. 320, 424¹ § 2 i art. 554 § 1). Z tego względu ocena stanów faktycznych pod kątem dopuszczalności zastosowania zasady słuszności odnośnie do obowiązku zwrotu kosztów procesu pozostawiona została sądowi, który powinien kierować się w tym zakresie własnym poczuciem sprawiedliwości. Ocena sądu, czy zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony, o którym mowa w art. 102 k.p.c., ma zatem charakter dyskrejonalny, oparty na swobodnym uznaniu, kształtowanym własnym przekonaniem oraz oceną okoliczności rozpoznawanej sprawy, w związku z czym w zasadzie nie podlega kontroli instancyjnej i może być podważona przez sąd wyższej instancji tylko wtedy, gdy jest rażąco niesprawiedliwa (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2012 r., III CZ 10/12, „Biuletyn SN” 2012, nr 4, s. 7).

W rozpoznawanej sprawie nie występuje sytuacja uzasadniająca odstępnie od zasady odpowiedzialności za wynik procesu. Wprawdzie powód pozostaje w trudnych warunkach życiowych i materialnych, uzasadniających zwolnienie od kosztów sądowych i korzystanie z pomocy prawnej świadczonej z urzędu, ale wytoczył powództwo oczywiście bezzasadne, a następnie – po jego oddaleniu z przekonywającym uzasadnieniem – równie bezzasadną apelację, która także została oddalona. Jest oczywiste, że w tej sytuacji strona pozwana miała prawo podjąć obronę i ponieść jej koszty, które powinny zostać zwrócone; swoiste dodatkowe premiowanie powoda odstępnie od obciążania jej obowiązkiem zwrotu kosztów procesu nie znajduje uzasadnienia w okolicznościach sprawy. Należy przy tym dodać, że ocena sądu, czy występują okoliczności uzasadniające zastosowanie art. 102 k.p.c., dokonywana jest niezależnie od przyznanego stronie zwolnienia od kosztów sądowych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2010 r., II CZ 88/09, nie publ.).

Z tych względów Sąd Najwyższy zażalenie oddalił, orzekając o kosztach postępowania zażaleniowego, jak w sentencji (art. 398¹⁴, 398²¹, 391 § 1 i art. 98 § 1 w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.).